

Alderdi Politikoaren Legea

Hamarkada bat ilegalizaturik

2002ko ekainaren 27an jarri zen indarrean Alderdi Politikoaren Legea. Hamar urtetan utzitako panorama ezin da penagarriagoa izan: ezker abertzaleko markak legez kanpo, egoitzak itxita, polizia operazioak eta atxilotuak, ehunka mila boto baliogabe... Batzuentzat “terrorismoa garaitzeko” balio izan du, beste batzuentzat biktimismorako, eta gehientzat, ezertarako ez.

URKO APAOLAZA

Batasunaren jarraitzaileak Donostiako egoitzaren atarian duela hamar urte; ezker abertzalea klandestinitatera pasa zen.

GERRA DEKLARAZIO BAT bezala da: badakizu nola hasten den, baina ez nola amaituko den. Hamar urteren ondoren, horixe gertatu zaigu. Badakigu nola hasi ziren ilegalizazioak: “Gaur, egun txarra da Batasunarentzat, ETarentzat eta terrorista guztientzat, aldiz, egun ona da demokratentzat eta terroristen erasoaren etengabe jasan duten guztientzat”, esan zuen Aznarren Justizia ministro Angel Acebesek, Alderdiaren Legea indarrean jarri zen egun berean. Baina, ba al dakigu hau guztia nola amaituko den?

Herri Batasunak arazo itzelak

izan zituen sortu zenean legezko izateko. Koalizioak hainbat urte behar izan zituen alderdi gisa erregistratzeko. Fiskalak etengabe egin zuen bere kontra auzitegietan, estatutuen anbiguetatea eta Espainiako Konstituzioa inperatiboz onartzea gora eta behera. 1986an Auzitegi Gorenak legalizazioa onartu zuen. Auzi hura “konbate politikoa” izan zela esan zuen Txema Montero abokatuak, eta konturatu gabe, hurrengo hamarkadetan tribunaletan jazoko zena deskribatu zuen.

1997an ezker abertzaleko egitura politikoen kontrako operazio han-

diak hasi ziren, Baltasar Garzón epailearen aginduz –“dena da ETA” teoriaren asmatzailea– HBko Mahai Nazionaleko kideak atxilotu zituztenez. Hurrengo urteetan sarekadak ugaritu egin ziren eta ezker abertzalearen aburuz ilegalizazioa *de facto* gauzatzen hasi zen Estatuak: “Hego Euskal Herria salbuespen egoeran dago. Lehen, Francok dekretuz ezartzen zuen, orain legea aldatuz egiten da” esan zuen EHko bozeramaile Arnaldo Otegi. 2000ko iraila zen, eta polizia nazionalak 20 lagun atxilotu berri zituen Ekin erakundekoak izateagatik.

ARGAZKI PRESS / LUIS JAUREGIALITZO

ARGAZKI PRESS / ANDONI CANELLADA

Ezkerrean, manifestazioa 2004an Herritarren Zerrendako papeletak eskuan. Eskuinean, debekaturik izan arren, D3M kanpaina egiten 2009an.

Azti ibili zen Otegi, zetorrena iragartzen ariko balitz bezala.

Alderdien Legea aldatzeko osagaiak ernetzen hasiak ziren urte horietan. Lizarra-Garaziko porrotaren ostean ETAk atentatu ugari egin zituen kargu politiko, epaile, kazetari eta abarren kontra; Foro de Ermua gisako taldeek iritzi publikoan eragiteko gaitasuna handitu zuten; 2000ko martxoko Espainiako hauteskundeak gehiengo osoz irabazi eta gero, *aznarismoak* eskuak libre zituen “ETAren inguruaren” kontra ekiteko; 2000ko abenduan PPK eta PSOEek Askatasunen Aldeko eta Terrorismoaren Kontrako akordioa sinatu zuten, Aznarren gurutzada blindatuz.

2001eko EAEko hauteskundeak tentsio betean egin ziren, Mayor Oreja-Rendondo Terreros tandem konstituzionalistaren eta Ibarretxe-ren arteko plebiszitua bailitzan. Ezker abertzaleak behera nola, egin zuen gora EAJ-EA koalizioak, eta Ibarretxe izendatu zuten bigarren lehendakari. 2009an, kargua utzi zuenean, Ibarretxek azaldu zuen 2001eko hauteskunde horien ostean hasi zutela PPK eta PSOEek abertzaleak Ajuria-Enetik kanporatzeko “estrategia”, eta atorra horretan sartu zuen Alderdi Politikoen Legea.

Lege bat metrailaz kargatua

Hori guztia gertatzen zen bitartean, Ignacio Astarloa azpilanean ari zen. Alderdien Legea prestatzeko arduraduna zen Justizia ministerioko idazkariordea. Astarloa Eusko Legebiltzarreko eta Espainiako

Kongresuko letratu izan zen iraganean eta ederki ezagutzen zituen Konstituzio Zuzenbidearen atakak. Guraso euskaldunak izanik ere, PP *antivasquistaren* paradigma da Astarloa –Kongresuan hizkuntza “koofizialak” erabiltzearen kontra esandakoak adibide– eta hala erakutsi zuen 2002ko martxoan PSOEko ordezkari bere kumea erakutsi zienean: “Lege hau bikaina da”.

1986an HB legeztatua izan zenean “konbate politiko” gisa deskribatu zuen Txema Monterok epaitegietan jazotakoa; arrazoi zuen

Euskal Herrian gehiengoaren mespretxua jasotzeaz gain, legeak Espainiako sektore progresistenetan ere errezeloa sortu zuen, Konstituzioaren kontrakoa izan zitekeelako. Amnesty Internationalek edota Nazio Batuetako Giza Eskubideen Batzordeak ere, euren zalantzak agertu zituzten. Batasuna ilegalizatzeko *ad hoc* egina egotea, ilegalizazio prozesua parlamentariak hasi ahal izatea, legearen atzera eraginkortasuna, zehaztugabea izatea... Azkenean, PSOEren eta CIUren emendakinek makillaturik onartu zuen Kongresuan ekainaren hasieran eta hortik gutxira indarrean jarri zen.

Legearen bigarren kapituluko 9. artikulua eta hirugarren kapituluko

10.a metrailaz kargaturik daude: alderdiaren izena, alderdiko kideen ibilbidea, indarkeriarekiko jarrera... Baina aldi berean, hizkera anbiguo eta zehaztugabea idatzitako legea da (*fomentar, promover, dar cobertura...*), diana nahi den tokian jartzeko.

Hortaz, 2002ko uda sargori hartan tiroa botatzea baino ez zen geratzen. Garzónnek egin zuen abuztuaren 26an, Ertzaintzari Batasunaren egoitzak itxi eta bere jarduerak etetea agindu zionean. Hilabete gutxiren buruan, ezker abertzalea klandestinitatearen aroan sartu zen.

Batasuna, Herri Batasuna eta Euskal Herritarrok-en ondoren, legez kanporatzeak bata bestearen atzetik etorri dira: bost alderdi politiko (EAE-ANV, PCE-r, ASB, EHAK eta Askatasuna) lau hautes plataforma (AuB, Aukera Guztiak, Herritarren Zerrenda eta D3M), alderdien koalizio bat (EH) eta hamarnaka herri plataforma. Horietan parte hartu duten kide asko, kode penala erabiliz atxilotu, auzipe-tu eta kartzelaratu dituzte gainera.

Azkeneko adibidea D3M hautes plataformako hamahiru lagunena da. Joan den maiatzean burutu da haien kontrako epaiketa Espainiako Auzitegi Nazionalean eta fiskalak bosna eta seina urteko kartzela zigorra eskatu du haientzat, ETAkoak izan edo berekin kolaboratzea egotzita.

Milaka herritar geratu dira bere hautu politikoari ofizialki bozkatu ezinik –2003ko foru eta udal hauteskundeetan, esaterako, 126.000 boto baliogabetu zituzten– eta beste ehun-

ka batzuek ezin izan dute hauteskundeetan parte hartu “kutsaturik” zeudelako. Era berean, hemiziklo guztiak desitxuratu ditu Alderdien Legeak hamarkada honetan.

Herri txikietan, tentsioaz gain, esperpentoak bizi ahal izan dira. Hala, Lizartzako udaletxean ikusi ditugu PPko ordezkariak bandera espainola jasotzen, eta Ondarroa moduko herri batean ikusi ditugu herritarrak intsumisio fiskala egiten... Ondorio politiko nabarmena 2009an jazo zen, Patxi Lopezek Eusko Jaurlaritza eskuratu zuenean.

Sortu eta kaiolako piztia

Ezker abertzaleak hauteskundeetan nola edo hala egoteko saiakerak egin izan ditu, eta zenbait kasutan, legearen zirrikitu txikiena baliatu izan du instituzioetan ordezkariak lortzeko. Dena den, ofizialki aurkeztu ahal izan den gehienetan, testuinguru politikoak lagundu izan dio. Halaxe gertatu zen ANV-EAEren zerrenden erdiarekin 2007an –Loiolako prozesuaren azken saioa–, eta halaxe gertatu da Bildurekin eta Amaiurrekin 2011n –ETAren borroka armatuaren amaiera fasea–. Espainiako auzitegiatiko erabaki bakoitzaren atzean bultzada politikoa ikusi nahi ez duenak betazalak astun ditu.

Estatu aparatuen makinariak, baina, halako Frankenstein juridiko bat sortu du auziz auzi, jurisprudentziaren bidez lan itzela egin baitu ilegalizazioak argudiatzeko: AuBren kasuan desegindako alderdietan ibilitakoak egoteagatik; Herritarren Zerrendaren kontrako auzian indarkeriaren gaitzespena kontra-zantzu modura ez erabiltzeagatik; Aukera Guztiak-en aferan “iruzur egiteko asmoa” demostratuta gertatzeagatik... eta segi.

Hori gutxi balitz, piztia elikatzen joan izan dira Espainiako bi alderdi nagusiak, Madrilen zein *antiterroristago* izan erakusteko bada ere. Horrela, 2010ean bake prozesu berri baten zurrumurruean, Alderdi Politikoen Legeari eta Hauteskunde Legeari torlojuak estutu zizkieten: estatutuetan biolentzia gaitzetsi beharko dute alderdi

berriek; inpugnazio epeak handitzen dira; hauteskundeetan aukeratuak izan eta gero ere zinegotziak kargugabetzeko aukera egongo da haien marka politikoa ilegalizatzen bada...

Alderdien Legearekin, Estatu aparatuen makinariak halako Frankenstein juridiko bat sortu du auziz auzi

Emmanuel-Pierre Guittetek ARGIAri eskainitako elkarrizketan zioen behin lege antiterroristak sortuta ezin dela arsenal horren engranajea gerarazi, haiekin jokatzera derrigortuta gaudela.

Auzitegiatiko “konbate politikoa” Estrasburgoraino eraman zuen Bataunak, baina honek 2009an ilegalizazioa baieztatu izana sekulako muturrekoa izan zen. Bi aukera geratzen ziren: klandestinitatean segi eta baztertuak izateko arriskua izan, edo jardura politikoan aritzeko Espainiako legeriak utzitako soineko estuan

kabitu. Ez dakigu zer pisu izan zuen dilema horrek ezker abertzalea “m”rik gabeko estrategia berrira eraman zuen hausnarketan prozesuan.

Hemezortzi hilabete geroago, Iñigo Iruinek ahozabalik utzi zituen guztiak Euskalduna Jauregian Sortu alderdiaren estatutuak zerrendatzen hasi zenean: indarkeria “irmo eta argi” arbuiatzea, Alderdien Legearen edukia “hitzez hitz” onartzea, militantei zigor disziplinarioak ezartzea...

Zuzenbidean aditu eta jurista gehienak bat datoz esatean estatutu horiekin Sortuk legezko behar lukeela. Auzitegi Goreneko hamasei magistratutatik zazpik boto partikularra sinatzea eta Bilduren aurrekaria seinale ona dira, ez ordea PPK eta PSOEk Konstituzio Auzitegiaren epaimahaia birmoldatzeko azken asteotan erakutsi duten asmoa.

Berriz ere esku beltz politikoaren itzala. Beraiek erabaki beharko dute: edo jate-na ematen segitu, edo behingoagatik, kaiolako piztia sakrifikatu. ■

2012

Uda

Haurrak, gazteak eta helduak

*Udalekuak, Barnetegiak Bilbon eta Bakaikun
Futbol Campusa, txangoak, antzerkia, oporrak,
bideoklip sorkuntza, igerilekua, tailerrak, akademia,
mintzamen taldeak, ikastaro trinkoak...*

Gabriel Aresti
euskaltegia eta akademia

www.gabrielaresti.com - Tel: 94 423 75 91 - Done Bikendi 2 - 4.a - Bilbo Elkarlan